

Економічні науки

УДК 336.67

Тимчишин-Чемерис Юлія Василівна

кандидат економічних наук,
в.о. доцента кафедри обліку і фінансів
Львівський інститут економіки і туризму

Тымчышын-Чемерыс Юлия Васильевна

кандидат экономических наук,
и.о. доцента кафедры учета и финансов
Львовский институт экономики и туризма

Tymchyshyn-Chemerys J.

doctor of economics (PhD), associate professor
Lviv Institute of economics and tourism

Гвоздь Світлана Ігорівна

студентка 5 курсу
Львівський інститут економіки і туризму

Гвоздь Светлана Игоревна

студентка 5 курса
Львовский институт экономики и туризма

Gvozd S.

5-year student
Lviv Institute of economics and tourism

**ПОНЯТТЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ
ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ
ПОНЯТИЕ ДЕЛОВОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ И
НАПРАВЛЕНИЯ ЕЕ ПОВЫШЕНИЯ**

CONCEPT OF ENTERPRISE'S BUSINESS ACTIVITY AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT

Анотація. У статті висвітлено поняття ділової активності та основні завдання аналізу ділової активності підприємства. Розглянуто напрями підвищення ділової активності підприємства.

Ключові слова: ділова активність, підприємство, економічна діяльність, конкурентоспроможність.

Аннотация. В статье освещены понятие деловой активности и основные задачи анализа деловой активности предприятия. Рассмотрены направления повышения деловой активности предприятия.

Ключевые слова: деловая активность, предприятие, экономическая деятельность, конкурентоспособность.

Annotation. The article presents the concept of business activity and analyzing the main tasks of business activity. It considered directions to increase business activity.

Keywords: business activity, enterprise, economic activity, competitiveness.

Постановка проблеми. За умов ринкової економіки підприємство здійснює свою діяльність самостійно, але конкуренція, що полягає в змаганні підприємств за споживачів своєї продукції та послуг, змушує продавця (виробника) враховувати інтереси й побажання покупців і виробляти ті послуги та продукцію, яка їм потрібна і при цьому підтримувати високу ділову активність [7].

Стійкість фінансової активності підприємства в умовах ринкової економіки значною мірою обумовлена діловою активністю самого підприємства, яка залежить від різних факторів, таких як:

конкурентоспроможність підприємства, кількість ринків збуту продукції, повноти виконання плану за основними показниками господарської діяльності, у швидкості обороту його коштів і стабільності економічного зростання.

Виникнення і розвиток поняття ділової активності діалектично зумовлене та практично виправдане, оскільки в цілому показує суть змін в економіці, коли гостро постає потреба зіставлення розмірів вкладених ресурсів з проміжними та кінцевими результатами їх використання, що безпосередньо впливає на фінансовий стан суб'єкта господарювання і тісно пов'язане з ним [6].

Ділова активність мінімізує ризик неуспіху в умовах економічної нестабільності ринкового середовища та конкуренції. Зауважимо, що у вітчизняній літературі сутності та змісту ділової активності досі приділялося мало уваги. Термін «ділова активність» в економічній літературі почав використовуватися в останні 10-15 років. Питання ділової активності не залишаються поза увагою науковців і потребують повсякчас удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні та практичні засади ділової активності досліджуються вітчизняними та закордонними науковцями, зокрема : М.І. Бакановим, О.М. Бандуркою, М.Д. Білик, О.Г. Білою, И.А. Бланком, П.Ю. Буряком, Н.І. Власюк, К.В. Ізмайлова, К.Д. Кемпбел, Г.Г. Кірейцевим, А.І. Ковальовим, Г.О. Крамаренко, Л.А. Лахтіоновою, О.І. Марченко, В.О. Мец, О.В. Мицак, Є.В. Мнихом, О.В. Павловською, А.М. Поддєрьогіним, В.О. Подольською, Г.В. Савицькою, Р.А. Слав'юком, О.О. Терещенком, Ю.С. Цал-Цалком, І.Р. Чуй, О.О. Шеремет, О.В. Яріш та іншими.

Мета статті - висвітлити поняття ділової активності, основні завдання аналізу ділової активності підприємства, напрями підвищення ділової активності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Узагальненим поняттям, що характеризує не лише ефективність, а й динаміку розвитку підприємств за ринкових умов є ділова активність. Ділова активність - це комплексна характеристика, яка відображає зусилля підприємств, спрямовані на забезпечення динамічності розвитку і досягнення поставлених цілей у різних напрямках діяльності. Основними цілями оцінки та аналізу ділової активності підприємств є здійснення ефективних управлінських рішень з метою забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності за умов ринкового середовища [4].

Опираючись на досвід від опрацювання літературних джерел і аналізуючи думки різних авторів з приводу ділової активності, можна сказати, що: *ділова активність* - це складна, інтегрована за багатьма показниками характеристика діяльності підприємства, яка визначає його стан на ринку, забезпеченість та ефективність використання усіх видів ресурсів та результати господарювання [3, с. 144]. Ділова активність проявляється в динамічності розвитку підприємства, швидкості обороту засобів підприємства. Критеріями ділової активності є рівень ефективності використання ресурсів підприємства, стійкість економічного зростання, ступінь виконання завдання за основними показниками господарської діяльності тощо. Однак, головним критерієм ефективності роботи підприємства є його прибутковість, тому, здійснюючи господарську діяльність підприємство повинно намагатися не лише прискорювати рух засобів, але й отримувати максимальну віддачу [9].

Аналіз ділової активності підприємства здійснюється на якісному та кількісному рівнях. Якісний рівень оцінки може бути отриманий у результаті порівняння діяльності даної компанії з однотипними за сферою застосування капіталу підприємствами. Такими якісними критеріями є: 1) широта ринків збуту продукції; 2) наявність продукції (послуг), що експортується; 2) наявність унікальної продукції чи послуги, техніко-економічні параметри які перевищують або відповідають світовим аналогам; 3) репутація підприємства; 4) стійкість зв'язків з клієнтами, партнерами тощо.

Кількісну оцінку та аналіз ділової активності здійснюють за двома напрямками: 1) ступенем виконання плану на основі показників, що забезпечують задані темпи їх зростання; 2) рівнем ефективності використання ресурсів [1, 2].

Мета оцінки ділової активності підприємств - дати об'єктивну оцінку фінансового стану (аналіз структури активів і пасивів, аналіз структури оборотних коштів, аналіз ліквідності та фінансової стійкості, аналіз фондівіддачі й прибутковості активів, аналіз прибутковості продажу та діяльності в цілому) та розробити заходи для прийняття управлінських рішень щодо його зміцнення у наступному періоді і на перспективу.

Основні завдання аналізу ділової активності полягають у:

- моніторингу за фінансовим станом;
- оцінці тенденцій зміни показників ділової активності;
- дослідженні основних чинників впливу на показники ділової активності та розрахунку величини їх впливу;
- пошуку резервів підвищення ділової активності та розробці конкретних заходів щодо їх використання.

Отже, аналіз ділової активності є важливим етапом оцінювання фінансового стану підприємства. В результатах такого аналізу, як відомо, зацікавлені внутрішні та зовнішні користувачі інформації [8].

Користувачі інформації аналізують ділову активність підприємства з огляду на свою особисту зацікавленість у результатах його діяльності. Зокрема: *кредиторів, позичальників, насамперед, цікавлять* повнота та своєчасність отримання відсотків і основного боргу, рівень ліквідності; *постачальників цікавить* ціна, режим та інші умови постачання, платоспроможність покупців; *покупців цікавить* рівень реалізаційних цін та висока якість продукції, пільговий режим оплати продукції; *адміністраторів та робітників* цікавлять можливість збільшення рівня оплати праці, соціальних виплат, ефективність господарської діяльності; *податківців цікавить* фінансовий стан підприємства, його прибутковість, рівень менеджменту щодо дотримання податкового законодавства.

Аналіз ділової активності підприємств проводять з метою виявлення вразливих місць і визначення шляхів їх усунення. Дані аналізу відіграють вирішальну роль при визначенні конкурентної політики підприємств і використовуються при оцінці виконання поставлених перед ними завдань, розробки програми розвитку на перспективу.

Напрямами підвищення ділової активності підприємства є [10]:

- підвищення ефективності діяльності підприємства здійснюється за рахунок прискорення обертання ресурсів і скорочення періоду їх обороту;
- збільшення числа обертів можливе шляхом скорочення періоду виробництва або скорочення періоду обігу;
- скорочення періоду виробництва потребує вдосконалення технології, модернізації і автоматизації виробництва;

- скорочення періоду обігу потребує більш ефективного і раціонального використання ресурсів, прискорення документообороту і розрахунків. Чим швидше обертаються ресурси підприємства, тим менший обсяг їх потрібен для здійснення операційної діяльності і тим ефективніша діяльність підприємства;
- підвищення продуктивності праці за рахунок преміювання працівників та кращого мотивування їх, а також за рахунок створення гідних умов роботи (працівники повинні бути забезпечені потрібним спецодягом, мати по 5 хвилин перерви кожен годину, тощо);
- покращення структури матеріаломісткості виробництва (перегляд затрат сировини та матеріалів, максимальне використання залишків сировини, закупівля матеріалу тільки за потребою, щоб останній не залишався на складі, тощо);
- підвищення фондоозброєності, за рахунок збільшення основних фондів. Останнє можна зробити за допомогою реінвестування вільних коштів у виробництво.

Щоб здійснити виконання перелічених напрямів підвищення ділової активності підприємства, потрібно виконати певний набір заходів:

- прискорення науково-технічного та організаційного прогресу. Це досягається за рахунок підвищення техніко-технологічного рівня виробництва, організаційних систем управління, швидкого оновлення обладнання);
- удосконалення організаційної структури, за рахунок перегляду повноважень кожного працівника підприємства;
- поліпшення структури виробництва, зокрема підвищення коефіцієнтів завантаженості та оборотності шляхом збільшення обсягу продукції;

- підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг, за рахунок підвищення якості товару та послуг, які виробляє;
- розвиток та вдосконалення ЗЕД даного підприємства, тобто підприємство повинне спробувати налагодити зв'язки з сусідніми країнами.

Висновки. Отже, ділова активність підприємства в ринкових умовах стає інтегральною характеристикою підприємства щодо його відповідності об'єктивним економічним умовам [5]. Основними напрямками підвищення ділової активності підприємства є зменшення періоду операційного та фінансового циклів, підвищення ефективності використання майна, максимізація прибутку, підвищення конкурентоспроможності продукції (послуг), пошук нових ринків збуту.

На нашу думку, ділова активність підприємства охоплює напрями, які спрямовані на підвищення його конкурентоспроможності. Оскільки, конкурентоспроможність забезпечує підприємству переваги на ринку, допомагає його успішному збуту в умовах конкуренції.

Література:

1. Аналіз ділової активності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wikipage.com.ua/1x9b2c.html>
2. Крикавський Є.В. Економіка і фінанси підприємств: навч. посібник / Є.В. Крикавський, З.С. Люльчак. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 696 с.
3. Марченко О.І. Фінансові аспекти ділової активності підприємств” / Фінанси України, 5. – 2007. ,144 с.
4. Матковський С.О., Гринькевич О.С., Сорочак О.З., Гальків Л.І., Прокопович-Павлюк І.В. Статистика підприємств: навчальний посібник

/ За ред. С. О . Матковського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2013. – 560 с. (з додатками).

5. Шляхи зростання ділової активності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2012/shlyahy-zrostannya-dilovoi-aktivnosti-pidpriyemstva/>
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/000222/inx36.php>
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/167/39/1/1/>
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finalearn.com/lifers-1321-1.html>
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://allrefs.net/c1/48wu8/p54/?full>
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.slideshare.net/dvreznichenko/analiz-dilovoyi-aktivnostipidpriyemstva-33593553>